

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Чень Менмен «Творча спадщина Хуан Цзи в контексті академічного китайського музичного мистецтва ХХ століття»** на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво.

Актуальність теми дослідження Чень Менмен обумовлена його належністю до загального процесу ренесансу особистості та творчої спадщини Хуан Цзи (1904 – 1938) – «китайського Шуберта», чие ім'я в період «культурної революції» були несправедливо викреслено з історії китайської музичної музики за обвинуваченням у «злочині» (привнесення європейських традицій до національної культури). У дослідженні визначено, що Хуан Цзи заклав основи академічного китайського музичного мистецтва ХХ століття, базованого на синтезі ознак національної професійної музичної культури і західних принципів композиторської творчості, музичної науки та освіти. Відродження творчої особистості та спадщини Хуан Цзи розпочалося з посмертного видання повного зібрання творів «китайського Шуберта», в наслідок чого композитор став символом не тільки епохи 1930-х років, але й національного відродження рубежу ХХ – ХХІ століть. Оскільки дисертаційна праця Чень Менмен написана у період відродження особистості Хуан Цзи, наукова робота відповідає актуальному завданню музичної синології – переосмислення і переоцінки творчої спадщини «китайського Шуберта».

Актуальність теми дослідження Чень Менмен посилюється визначенням історичної ролі Хуан Цзи – фундатора академічного китайського музичного мистецтва ХХ століття – як генія перехідної доби в політичній та музичній історії Піднебесної, встановленням структури творчої особистості музиканта як універсального генія чотиридіяльнісного типу. Про актуальність теми дослідження свідчить також визначення історико-художньої функції Хуан Цзи як творця першої національної композиторської школи, чії досягнення набули розвитку в творчій діяльності його «чотирьох великих учнів». Актуальність роботи зумовлюються також визначенням сукупності творчих знахідок Хуан Цзи-композитора – новатора китайського національного музичного мистецтва,

що поступово перетворився на класика. Реформаторські досягнення Хуан Цзи, за Чень Менмен, полягають у формуванні «*Liede*-ситуації» в Піднебесній, завдяки чому визначилася роль «китайського Шуберта» як одного з засновників китайської художньої пісні та її різноманітних внутрішньо-жанрових проявів; створенні першої в історії китайської ораторії «Вічний жаль», перших взірців «макросимфонічних» творів (увертюри «*Im memoiam*», п'єси «Ілюзорне місто»).

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Достовірність одержаних результатів обумовлена осмисленням широкого кола наукових джерел (222 найменування, з яких 19 – іноземними мовами). Цінність дисертації полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці й аналітичній перевірці представлений в роботі розробці типології творчої особистості Хуан Цзи та розбудові жанрово-стильової моделі його композиторської творчості. Достовірність отриманих висновків, обґрунтованість теоретичних положень, актуальність та дієвість методичних складових зумовлені вдало обраною дисертантом методологічною основою дослідження, провідними якостями якої постає принцип історизму, діяльнісний підхід, жанрово-стильовий аналіз, герменевтично-семантична спрямованість. В роботі представлений аналіз вокальних мініатюр композитора «Пливти в човні» (на вірш Лі Бо), «Квітка – не квітка» (на вірш Бо Цзюйї), «Ода під час сходження на вершину» (на вірш Ван Шо), «Ворожбит» (на вірш Су Ши), «Йдучи снігом» (на вірш Лью Сиан), «Що розповів західний вітер» (на вірш Ляо Фушу), «Сини Півдня» (на власний вірш); «Пісня про закони неба» (на вірш Чжун Шігень), «пісні спасіння» – «Ворожі солдати» (на вірш Хе Хіанг), «18 вересня» і «Сплячий лев» (на вірші Н. Т. Harold), «Пісня гарячої крові» (на вірш Wu Zong Hai); взірців фортепіанного поліфонічного стилю «китайського Шуберта»; творів великої форми – першої в історії Китаю ораторії «Вічний жаль», симфонічної увертюри «*Im memoiam*», симфонічної п'єси «Ілюзорне місто».

На схвалення заслуговують основні положення *наукової новизни*, які виносяться на захист. Зокрема, здобувачем вперше в музикознавстві висвітлено

сутність універсалізму творчої особистості Хуан Цзи та його «чотирьох великих учнів». Уперше на основі узагальнення біографічних та історичних даних визначено специфіку творчої особистості Хуан Цзи як художника перехідної доби в контексті другої половини 1920-1930-х років ХХ століття в історії Піднебесної; виявлені і обумовлені етапи історичного переусвідомлення особистості і творчого спадку композитора; сформовано жанрово-стильову систему композиторської творчості «китайського Шуберта»; наданий проблемний аналіз творчої спадщини композитора; представлені особливості розбудови циклічних концепцій в пісенній і хоровій творчості Майстра.

У дисертації розглядаються та набувають дискурсивного категоріального статусу такі процеси і явища китайської музичної культури як: національне відродження, універсалізм творчої особистості, ліричний і трагічний стилі, «*Liede*-ситуація», «золоте століття», внутрішньо-жанрові різновиди китайської художньої пісні, принцип циклічності в пісенній та хоровій творчості, національні трансформації жанрового архетипу ораторії, синтез поемності і програмності в симфонічній творчості Хуан Цзи,

Здобувачем уточнено сутність інтеграційної ролі Хуан Цзи в формуванні основ китайського академічного музичного мистецтва ХХ століття; подальшого розвитку набула діяльнісна теорія універсальної творчої особистості, впроваджена задля вивчення творчого доробку китайського музиканта першої третини ХХ століття та його «чотирьох великих учнів».

Структура дисертації, виклад матеріалу і оформлення здійснені відповідно до вимог, що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Робота складається зі вступу, 3 розділів, що включають 9 підрозділів, і висновків, що містять узагальнення головних результатів дослідження. Обсяг основного тексту дисертації – 194 сторінок, список використаної літератури містить 222 позиції.

У першому розділі дисертації історико-художній час Хуан Цзи визначений як перехідна доба в історії Китаю. Взаємодія ознак політично-територіальної кризи і переломних подій у музичній культурі Китаю у 1930-х

років (культурно-історичний переворот, зміна цінностей, кардинальна переорієнтація думок та настроїв народу, руйнування традиційного хронотопу, криза державної свідомості, пошуки нового змісту мистецтва) відповідає загальному тлумаченню сутності перехідної доби. Перехід від Старого до Нового Китаю відобразився в зміні суспільних парадигм в державному масштабі і музичному мистецтві. Творчу постать Хуан Цзи розглянуто як героя перехідної доби, який заклав основи національного музичного мистецтва нового типу.

Долю творчої спадщини Хуан Цзи вирізняє докорінна переоцінка. Під час «культурної революції» першопроходьця у сфері нової китайської музичної культури вважали зрадником національних інтересів. У 90-і рр. ХХ століття ім'я композитора було реабілітовано, значення його творчої діяльності затвердилося. Закономірним є висновок дослідника, щодо того, що доба «китайського Шуберта» не обмежується 1930-ми роками; 1990-і роки тлумачено як другу добу Хуан Цзи.

Подано аналіз складових універсальної творчої особистості Хуан Цзи. *Хуан Цзи – композитор* посприяв: затвердженню жанрової системи національного музичного мистецтва, китайського романтизму і імпресіонізму, трагічного і ліричного стилів; створенню «*Liede*-ситуації»; закладенню принципів вокальної поліфонії та гармонічного мислення, жанрових основ вокально-хорового мистецтва, симфонічного мислення. *Хуан Цзи – музичний вчений* заклав основи історії та теорії китайського музикознавства, музичної естетики та музичної педагогіки, успадкувавши здобутки європейської музичної науки. Як теоретик національного музичного мистецтва, Хуан Цзи розглядав проблему пристосування західних теоретичних і практичних методів композиції до китайської професійної музики. Як музичний естетик Хуан Цзи вивчав проблеми краси, сутності, жанрових типів та суспільних функцій музичного мистецтва, розподіляв емоції на види, вирішував проблеми співвідношення комічного і трагічного, змісту і форми художніх творів, «чистої» і програмної музики, мистецтва і повсякденного

життя. Роль Хуан Цзи – педагога полягає в закладенні основ сучасної китайської професійної композиторської школи, зрощенні першого покоління національних композиторів Китаю.

Автор дослідження справедливо підкреслює, що універсалізм творчої особистості Вчителя набув варіативного втілення в спадщині його «чотирьох великих учнів». Хе Лютін – композитор, вчений, викладач, музичний діяч, як і його учитель, віднесений до чотиридіяльнісного типу структури універсалізму. Чень Тяньхе – композитору, викладачу, музичному діячу – властива тридіяльнісна структура особистості. Шестидіяльнісна структура особистості Цзянь Динсянь і семидіяльнісна, властива Лю Сюйянь, розширюють чотиридіяльнісну основу універсалізму, закладену Шан Деї.

У другому розділі визначено багатозначність поняття «століття пісень», осмислено метафоричність його змісту, подвійність історичних меж, уточнено його структуру. Вокальна творчість Хуан Цзи належить «першому золотому століттю» в історії китайської художньої пісні. Хуан Цзи постає як фундатор «*Liede*-ситуації» в Китаї, коли на основі німецької *Kunstlieder* шубертівського типу було вироблено жанрово-стильову концепцію китайської художньої пісні. Романтичний тип світовідчуття, мелодизм, тлумачення партії фортепіано, вибір досконалого поетичного прообразу, його композиторська інтерпретація, породжена інтонацією прочитання віршів, – ці основи вокальної творчості Хуан Цзи відповідали шубертівському творчому методу.

Вивчення особливостей композиторської інтерпретації образів класичної та сучасної китайської поезії в вокальних мініатюрах Хуан Цзи потребувало застосування принципу історизму, жанрово-стильового, інтонаційного, герменевтичного видів аналізу. Аналіз вокальних мініатюр Хуан Цзи на вірші китайських класичних поетів епох Тан і Сун (Су Ши, Лі Бо, Ван Шо, Бо Цзюйї) показав: композитор тяжів до пейзажної лірики, афористичності, відображення образу усамітненого героя, який, споглядаючи природу, шукає самоочищення. У вірцях «поетичної музики» Хуан Цзи спостерігаються такі ознаки: музична форма обумовлена структурою поетичного оригіналу; прийом «слів-копій»

сприяє розвитку національної традиції вокального інтонування віршів; ангемітонність у вокальній партії взаємодіє з гемітонністю у партії фортепіанній. Китайська художня пісня в творчому доробку Хуан Цзи тлумачна як романтична вокальна мініатюра, ода, балада, тематичний вокальний цикл «пісень спасіння» (взірець «крупної форми»).

У *третьому розділі дисертації* висвітлено провідні жанрово-стильові основи хорової і симфонічної творчості Хуан Цзи, визначено історичне значення китайського композитора як фундатора національного хорового і інструментального мистецтва, засновника крупних форм. Якщо традиційна національна культура здебільшого знаходила свій вираз у мініатюрі, то «китайський Шуберт» заклав основи тлумачення великих форм у Середній країні.

У хорових творах Хуан Цзи сформовано основи національного багатоголосся та жанрової системи. В першій китайській ораторії «Вічний жаль» (1932 – 1934) Хуан Цзи втілює вічні теми – любові до батьківщини, пошуків земного і небесного кохання, вічної краси та швидкоплинності людського щастя. Ораторія Хуан Цзи стала тим «ядром», з якого виростає китайська хорова музика нового типу; композитор передчує можливі шляхи майбутнього розвитку хорового мистецтва Піднебесної. За тематикою та призначенням Ораторія долучається до «пісень спасіння». Властиві Ораторії взаємодія ліричного і трагічного, іронії і героїки, паралелі між минулим і історичною сучасністю сприяли виявленню ставлення композитора до капітуляційної політики тогочасного уряду. Хуан Цзи проявив себе як майстр великої вокально-хорової форми, об'єднуюча вертикаль якої – світова гора, семантична функція якої змінюється («палац насолод»; «чертог довголіття»; вежа; ілюзія; покинутий рай), навколо якої розкривається наскрізна тема вічного жалю. В роботі встановлені композиторські способи ораторіального циклоутворення, простежені на рівнях виконавського складу, образного змісту, ознак жанрової сюїти, темпової та тональної логіки, концентричної драматургії.

В Ораторії виявлено ознаки хорової сюїти (жанрові властивості пісні, танцю ноктюрну маршу, сольного і хорового *lamento*). Відповідність першої китайської ораторії властивостям жанрового архетипу європейської традиції спостережена у виконавському складі, принципі концертності, типу сюжету, генезису (зв'язок з національним середньовіччям). Синтез історичних шарів – від середньовіччя до першої третини ХХ століття – обумовлюється відтворенням наскрізної теми «вічного жалю». Безначальність і безкінечність сакральної дії, відтворення духовного зв'язку між історичними епохами розвитку китайської культури обумовлює подвійність хронотопічної картини світу Ораторії, що постає як своєрідна художня модель світу (триєдність символіки, онтології, сакральності; двовимірність хронотопу людського Буття – онтологічного і психологічного, ієрархічність Всесвіту). В ораторії зберігається «пам'ять жанру», сформованого в західноєвропейській культурі.

Симфонічні твори Хуан Цзи – «лідера національного інструменталізму» (за Дін Шанде) вивчені в роботі з позицій жанрово-стильового підходу, аналізу інтонаційної драматургії. В Увертурі «*In memoriam*» – першого в Китаї «макросимфонічного твору» (за Сюй Цянь) – композитор звернувся до форми, пов'язаної з виразом вищої концепційності в європейському професійному музичному мистецтві (сонатна форма зі вступом, епізодом у розробці та кодою-прощанням), опанував прийоми європейського оркестрового письма, тембрової драматургії, тип симфонічного мислення, жанр симфонічної увертюри. Симфонічна фантазія «Ілюзорне місто» відтворює характерний для китайського мистецтва ілюзорний образ, що, на відміну від китайської художньої пісні, охоплює весь твір. Тяжіння до мініатюризації в музичній драматургії оркестрової п'єси спостерігається в змінах лаконічних тем-образів у формі з ознаками сонатності, жанровими властивостями фантазії і скерцо. В симфонічних творах китайський композитор втілює дві іпостасі європейського чотирьох-частинного симфонічного циклу (визначені М. Арановським): «*homo sapiens*», що в Увертурі «*In memoriam*» специфікується як «*homo lirical*», і «*homo ludens*» (в п'єсі «Ілюзорне місто»).

Історико-художнє значення композиторського спадку «китайського Шуберта», визначене в роботі, полягає не тільки в створенні жанрових основ китайської художньої пісні, але й у формуванні великої хорової і оркестрової форми в національному музичному мистецтві.

У висновках запропоновані заключні узагальнення та головні висновки, здійснене історичне та теоретичне обґрунтування значущості творчої спадщини Хуан Цзи як фундатора китайського музичного академічного мистецтва першої третини ХХ століття, визнаного класика і новатора, вченого, педагога – засновника новітньої музичної школи Китаю. Знайдені митцем шляхи об'єднання музичного мистецтва Сходу і Заходу зберегли актуальність в ХХІ столітті. Художні відкриття першого в історії Піднебесної «китайського Шуберта» були розвинуті його нащадками. Як герой перехідної доби, Хуан Цзи заклав основи національного музичного мистецтва нового типу, заклавши основи першого «золотого століття» в історії китайської художньої пісні. Докорінна переоцінка творчого спадку композитора засвідчує: перехідність як стан національної культури періодично виникала упродовж ХХ століття. Хуан Цзи тлумачено як пророка, який випередив свій час, сприяючи розвитку національного мистецтва майбутнього. Особистості Хуан Цзи притаманне і понад-часове значення у контексті національної музичної китайської культури.

Коло творчих звершень Хуан Цзи як фундатора китайського професійного музичного мистецтва охоплює композиторську, наукову, педагогічний, громадський напрями діяльності. *Хуан Цзи-композитор* упродовж 1929 – 1937 рр. заклав основи національно-стильового перетлумачення вокальних, хорових та інструментальних (фортепіанно-поліфонічних, симфонічних) музичних жанрів європейського походження, сповідуючи принцип «Засвоювати спадок минулого та іноземного». Пріоритет романтичної жанрово-стильової складової в авторському стилі Хуан Цзи обумовив торжество *китайського музичного романтизму* аж до початку ХХІ століття. Шляхи специфікації жанрів та стилів європейського професійного

мистецтва до національної музичної культури, композитор зв'язав з основами національної музичної мови і естетичними ідеалами.

Узагальнені художні відкриття творця «*Liede*-ситуації» у вокально-хоровій сфері як основоположника китайської художньої пісні, вокальних ансамблів (дуетів, тріо, квартетів), пісні для дітей («китайський Шуберт» – *родоначалник жанру національної професійної дитячої пісні*), *патріотичної пісні*, обробки народної пісні, творів англійською мовою, хорових взірців великої та малої форми. Вокально-хорові твори Хуан Цзи об'єднує належність до *музичної поезії*. *Формування основ вокальної поліфонії* і гармонічного мислення в китайській музиці також пов'язано з творчістю Хуан Цзи. Щодо жанрово-стильових основ *національної інструментальної музики*, то Хуан Цзи посприяв професіоналізації фортепіанного мистецтва країни на основі засад європейської поліфонічної техніки. Перший китайський «макросимфонічний твір» (за Сюй Цянь) засвідчив: успадкування європейських традицій набуло значення стильового принципу в національному мистецтві.

Творчі настанови і принципи, викладені Хуан Цзи-музикознавцем, втілені в творчості Хуан Цзи-композитора. У роботах теоретичного характеру Хуан Цзи вивчав проблему пристосування західних теоретичних і практичних методів композиції до китайської професіональної музики, вивчаючи основи тональності, метроритму, мелодики, ладо-тональності відхилення, модуляції, гармонії, форми. Актуальним завданням доби Хуан Цзи-вчений вважав створення національного китайського стилю, вирізняючи в його структурі індивідуальний, національний, історичний типи. Як *музичний естетик*, Хуан Цзи вивчав проблеми краси, суспільних функцій музичного мистецтва, розподілу емоцій на види, проблеми співвідношення змісту і форми художніх творів. На виховання *людини естетичної* були направлені усі види творчої діяльності Хуан Цзи, який тлумачив музичне навчання як «постійний процес» виховання шляхетної людини, що досягає духовного стану мудреця. Особистісна цілеспрямованість постала запорукою об'ємної творчої спадщини «китайського Шуберта», залишеної упродовж короткочасного земного життя.

Принцип Хуан Цзи – «навчання закінчується смертю», підтверджений Учителем на прикладі власного життя.

Засновник сучасної китайської композиторської школи зростив перше покоління національних композиторів Китаю, які продовжили розвиток національної вокальної та інструментальної музики. Хоча учні звузили композиторський універсалізм учителя, концентруючи увагу на китайській художній пісні, універсалізм творчої особистості Учителя відобразився у спадщині його «чотирьох великих учнів». Розробку універсальної творчої особистості у межах китайського музичного мистецтва здійснено з урахуванням специфіки національної художньої культури та історичного часу.

«Чотири великі учні Хуан Цзи» успадкували від вчителя особливості творчого універсалізму, як і тип композитора-універсала. Якщо у творчості Хуан Цзи проявилася одночасність вияву талантів, то процесу формування творчих індивідуальностей представників першого композиторського покоління в музичній історії Китаю, властива «сходинчатість».

Історичне значення творів великої форми композитора відіграли значну роль у китайському музичному академічному мистецтві нового типу. В першій китайській ораторії «Вічний жаль» Хуан Цзи вічні теми національного мистецтва співвіднесені з трагічним положенням Серединної країни 1930-х рр. Багатовимірне авторське ставлення до оцінки історичних подій проявилось у паралелях між далеким минулим і історичною сучасністю на основі звернення до архетипу світової гори і наскрізної теми вічного жалю. Перша китайська ораторія відповідає ключовим положенням жанру європейської традиції за виконавським складом, сюжетом, концертністю стилю, вертикалізацією історичних шарів (національне середньовіччя – перша третина ХХ століття), об'єднаних розкриттям теми «вічного жалю». Ораторіальна жанрово-стильова модель світу спостерігається в національній (ментальній) сакральності, онтологічному і психологічному хронотопу людського Буття, ієрархічності Всесвіту.

Симфонічні твори Хуан Цзи, вивчені з позицій жанрово-стильового підходу, аналізу інтонаційної драматургії, демонструють опанування прийомів європейського оркестрового письма, тембрової драматургії, типу симфонічного мислення, жанрових ознак, основ формотворення. Іпостасі європейського «*homo sapiens*» («*homo lirical*») і «*homo ludens*», втілені в симфонічній творчості Хуан Цзи, і досі постають як основні в структурі китайського сонатно-симфонічного циклу.

Універсалізм творчої індивідуальності Хуан Цзи, втілений в його діяльності композитора, педагога, засновника першої національної композиторської школи, музикознавця, музичного діяча, обумовив значущість його спадщини не тільки як класика 1930-х років, але як музичного генія, масштаб обдарованості якого набув актуалізації у добу національного відродження Китаю, починаючи з 1990-х років.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у створенні концепції універсальної творчої особистості Хуан Цзи – фундатора академічного китайського музичного мистецтва ХХ століття, генія перехідної доби в історії Піднебесної, творця «*Liede*-ситуації», який заклав жанрові основи китайської художньої пісні, автора історично першої китайської ораторії, симфонічних творів великої форми. Пропонується розвинений та поглиблений монографічний підхід до вивчення особистості і спадщини Хуан Цзи, на основі чого створюється цілісний, семантично завершений «творчий портрет» класика і новатора китайської музичної культури першої третини ХХ століття.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування її положень та висновків у подальшій розробці питань китайської музичної культури ХХ століття, при читанні навчальних курсів «Музика ХХ століття», «Музична культура позаєвропейських цивілізацій», «Аналіз музичних творів», а також в урахуванні результатів дослідження у процесі виконавської роботи над вокальними та інструментальними творами Хуан Цзи.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях. За темою дисертації надруковано 9 одноосібних публікацій, з яких 5 надруковані в спеціалізованих

наукових збірниках, затверджених Міністерством освіти й науки України, 1 – у періодичному науковому іноземному виданні (Австрія).

ВИСНОВОК

Дисертація Чень Менмен «Творча спадщина Хуан Цзи – фундатора академічного китайського музичного мистецтва ХХ століття», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво, є ґрунтовним, інноваційним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

У дисертаційному дослідженні представлено історичне, теоретичне та аналітичне музикознавче обґрунтування тлумачення Хуан Цзи як фундатора академічного китайського музичного мистецтва ХХ століття.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті; поставлені здобувачем завдання повністю розв'язано, основні положення дисертації мають наукову новизну. Обсяг та структура дисертації відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на ступінь доктора філософії. Зміст, сутність методичного контенту дисертації повністю відповідає спеціальності 025 –Музичне мистецтво. Результати дисертації пройшли апробацію на 10 науково-практичних конференціях, основні положення відображено в 9 одноосібних публікаціях здобувачки.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Чень Менмен на тему «Творча спадщина Хуан Цзи – фундатора академічного китайського музичного мистецтва ХХ століття», має теоретичну, практичну значущість, наукову новизну, зокрема й методичного характеру; її результати можуть бути запроваджені до науково-теоретичної та виконавсько-практичної сфери музичного мистецтва Китаю і України. Дисертація, подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам пункту 10 Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 (із

змiнами, внесеними згiдно з Постановою КМ № 979 вiд 21.10.2020 р.) та може бути представлена у спецiалiзованiй вченiй радi для присудження наукового ступеня доктора фiлософiї за спецiальнiстю 025 – Музичне мистецтво галузi знань 02 – Культура i мистецтво.

Результати дисертацiйного дослiдження обговорено i схвалено на фаховому семiнари кафедр iсторiї музики i музичної етнографiї та теорiї музики i композицiї Одеської нацiональної музичної академiї iменi А.В. Нежданової .... 2021 року.

Головуюча на засiданнi фахового семiнару:

професор, завiдувачка кафедри iсторiї музики та музичної етнографiї
Одеської нацiональної музичної академiї
iменi А. В. Нежданової
доктор мистецтвознавства,
професор

ОСАДЧА С. В.

Рецензенти:

професор,
Одеської нацiональної музичної академiї
iменi А. В. Нежданової
доктор мистецтвознавства,
професор

АНДРОСОВА Д. М.

доцент кафедри
Одеської нацiональної музичної академiї
iменi А. В. Нежданової
кандидат мистецтвознавства,
доцент

КАЗНАЧЕСВА Т. О.

Казначесва Т. О.